

звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 №2258-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> **5.** Міжнародні стандарти аудиту. Частина I-III. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu> **6.** Використання технологій на основі штучного інтелекту в аудиті. *KRESTON UKRAINE: веб-сайт.* URL: <https://kreston.ua/vykorystannia-tekhnologiy-na-osnovi-shtuchnoho-intelektu-v-audyti/>.

УДК 657

Любенко А.С., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: **Сакун О.С.**, д-р екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Ключові слова: аудит, оплата праці, перевірка, контроль.

Оплата праці є складним аспектом економічних взаємин і важливою соціально-економічною сферою. Тому процес ведення обліку оплати праці є занадто трудомістким і на будь-якому підприємстві має проходити своєчасно та в обов'язковому порядку. Лише добре налагоджена система обліку та формування заробітної плати може сприяти підвищенню результативності виробництва, підвищенню продуктивності праці, покращенню ефективності діяльності та забезпеченню оптимальних інтересів як робітників, так і власників підприємства.

Важливо відзначити, що в сфері розрахунків з оплати праці аудит виконує роль збору, аналізу та оцінки інформації щодо діяльності підприємства з огляду на організацію трудового процесу та проведення розрахунків з персоналом. До об'єктів аудиту відносять всіх працівників (як трудовий колектив, так і весь персонал) та їхні трудові відносини та розрахунки. Проведення аудиту, що виступає в ролі різноманітних показників, дозволяє в цілому оцінити результативність, продуктивність та ефективність функціонування робочої групи, ефективність розподілу обов'язків та використання робочого часу, а також ефективність системи оплати праці.

Аудиторська перевірка розрахунків з оплати праці включає аналіз наступних аспектів: дотримання трудового законодавства та трудової дисципліни, політика та стимулювання оплати праці, ефективність внутрішнього контролю операцій з оплати праці, облік та первинні документи щодо праці та її оплати, витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи. Таким чином, аудитору важливо лише виконати відповідність законодавства підприємства та виявити порушення, але й переконатися в правильності проведення відрахувань та належному обліку цих операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства [1].

До найважливіших завдань аудиту розрахунків з працівниками з оплати праці належать:

1. Перевірка обліку особового складу працівників підприємства: Ця перевірка спрямована на визначення того, чи правильно підприємство обліковує кількість працівників та їх категорії (наприклад, підприємці, контрактники тощо).

2. Перевірка правильності документального оформлення розрахунків з оплати праці: Оцінка того, чи відповідають документи, що підтверджують розрахунки з працівниками, законодавству та стандартам.

3. Перевірка правильності нарахування основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат: Включає оцінку того, чи правильно визначаються та виплачуються різні види заробітної плати.

4. Перевірка правильності розрахунку середньої заробітної плати: Визначення, чи обчислюється середня заробітна плата згідно з вимогами законодавства.

5. Перевірка обґрунтованості віднесення витрат на оплату праці на собівартість продукції або на витрати операційної діяльності, які не включаються до собівартості

реалізованої продукції: Оцінка того, чи витрати на оплату праці адекватно розподіляються та обґрунтовуються в бухгалтерському обліку.

6. *Вивчення правильності розподілу витрат на оплату праці між видами готової продукції (виконаних робіт, наданих послуг) та по звітних періодах*: Перевірка того, чи правильно витрати на оплату праці розподіляються між різними видами продукції та в різні періоди.

7. *Перевірка своєчасності розрахунків з працівниками з оплати праці*: Визначення, чи виплати заробітної плати проводяться в строк.

8. *Перевірка правильності нарахувань на фонд оплати праці та утримань із заробітної плати, своєчасність їх сплати відповідним органам*: Включає оцінку того, чи правильно нараховуються та сплачуються внески та утримання з заробітної плати.

9. *Перевірка стану обліку розрахунків з працівниками з оплати праці*: Оцінка того, чи облік розрахунків з працівниками відображається правильно та відповідно до законодавства.

10. *Перевірка своєчасності виплати заробітної плати тощо*: Оцінка того, чи заробітна плата виплачується працівникам у встановлений термін [2].

Процес перевірки аудитором розрахунків з оплати праці включає в себе кілька ключових кроків, спрямованих на забезпечення правильності та надійності фінансової інформації, пов'язаної з виплатами працівникам. Нижче наведено загальний опис цього процесу:

1. *Планування аудиту*: Аудитор розробляє план аудиту, що включає обсяг, методи та завдання, пов'язані з аудитом розрахунків з оплати праці.

2. *Оцінка ризиків*: Аудитор аналізує деякі ризики, пов'язані з розрахунками з оплати праці, щоб розширити обсяг аудиторних процедур і зосередити увагу на ключових елементах.

3. *Ознайомлення з внутрішніми контрольними процедурами*: Аудитор вивчає внутрішні контрольні процедури, які забезпечують правильність та надійність розрахунків оплати праці. Це включає перевірку документації, авторизацію та схвалення операцій.

4. *Вибір аудиторських процедур*: Аудитор обирає спеціальні аудиторські процедури для перевірки розрахунків оплати праці. Це може включати тестування відбору зразків, аналіз розрахункових документів, перевірку відповідності внутрішнім правилам та політикам.

5. *Перевірка точності розрахунків*: Аудитор перевіряє правильність розрахунків оплати праці кожного працівника, включаючи основну зарплату, додаткові виплати, відпустки тощо.

6. *Аналіз відповідності до внутрішньої політики та законодавства*: Аудитор перевіряє, чи розрахунки оплати праці відповідно до внутрішньої політики підприємства та вимог законодавства.

7. *Аналіз внутрішнього контролю*: Аудитор оцінює ефективність внутрішнього контролю, спрямованого на запобігання помилкам та шахрайству в розрахунках оплати праці.

8. *Перевірка доплати податків та обов'язків*: Аудитор перевіряє, чи правильно виплачує дані про доходи працівників та інші соціальні виплати.

9. *Аналіз звітності та документації*: Аудитор переглядає фінансову звітність, а також важливі документи, пов'язані з розрахунками оплати праці, для достовірності в їх точності та повноті.

10. *Завершення аудиту та складання звіту*: На основі проведеного аудиту аудитор складає звіт, у якому висловлюються його висновки та рекомендації щодо розрахунків оплати праці [2].

Цей процес забезпечує точність та надійність інформації щодо оплати праці в організації.

Отже, аудит розрахунків з оплати праці є важливим етапом в управлінні персоналом та фінансово-господарською діяльністю підприємства. Виявлення та виправлення порушень у

розрахунках заробітної плати може позитивно вплинути на ефективність роботи організації та покращити взаємини з працівниками. Також, адаптація аудиту розрахунків з оплати праці до європейських стандартів є важливим кроком для інтеграції України в європейське співтовариство. Це дозволить уніфікувати процеси та забезпечити відповідність стандартам, які застосовуються в країнах Європейського Союзу. Застосування заходів для уникнення помилок та порушень у розрахунках з оплати праці є також надзвичайно важливим кроком для забезпечення точності та надійності фінансової звітності підприємства. Це допоможе уникнути можливих фінансових втрат та конфліктів з працівниками. Усі ці кроки сприяють підвищенню довіри як самого підприємства, так і його працівників до системи розрахунків з оплати праці та в цілому сприяють створенню ефективної та стабільної робочої атмосфери.

Список використаних джерел: 1. Рябчук О.Г., Коротаєва І.Р. Особливості та проблеми аудиту розрахунків з оплати праці. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 4. с.123–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2018_4_18 (дата звернення: 31.10.2023). 2. Мельник, Ю.В., Пирожок, О.С. Особливості проведення аудиту розрахунків з оплати праці. *Наука й економіка*. № 1. 2016. С. 23-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_6 (дата звернення: 31.10.2023)